

وقتی زمین مشاغل را می‌بلعد

رضا نفیلو

کارشناس کشاورزی

پدیده‌ای که مستقیماً امنیت غذایی، اشتغال روستایی، پایدار ی کشاورزی و حتی ساختار سکونت انسانی را تهدید می‌کند.

ریشه اصلی فرونشست، افت شدید سطح آب‌های زیرزمینی است. برداشت بی‌رویه از سفره‌های آب به‌ویژه برای کشاورزی پر مصرف، موجب فشرده‌شدن لایه‌های خاک و از دست رفتن تخلخل طبیعی زمین می‌شود؛ فرآیندی برگشت‌ناپذیر که حتی در صورت بازگشت بارش‌ها نیز ترمیم نمی‌شود. در بسیاری از دشت‌های کشور، زمین سالانه چند سانتی‌متر تا چند ده سانتی‌متر می‌نشیند؛ عددی که در مقیاس ملی به معنای تخریب تدریجی زیرساخت‌های حیاتی، اراضی کشاورزی و زیستگاه‌های انسانی است.

کشاورزی، نخستین قربانی فرونشست است. نشست زمین باعث ترک‌خوردگی خاک، تخریب شبکه‌های آبیاری، کاهش نفوذپذیری و از بین رفتن توان نگهداشت رطوبت می‌شود. زمین‌هایی که روزگاری حاصلخیز بودند، به‌تدریج کارایی خود را از دست می‌دهند و کشاورز با هزینه‌های فزاینده و بازده کاهشده مواجه می‌شود. در چنین شرایطی، تولید غذا نه‌تنها اقتصادی نیست، بلکه به‌فعلیتی پرریسک تبدیل می‌شود. نتیجه طبیعی این روند، کاهش سطح زیر کشت، افت در آمد کشاورزان و تشدید ناامنی غذایی است. پیوند فرونشست با تغییر اقلیم، با ربط دوطرفه است. از یک‌سو، کاهش بارندگی، افزایش دما و تبخیر بالا، فشار بر منابع آب زیرزمینی را تشدید کرده و برداشت‌ها را افزایش می‌دهد. از سوی دیگر، تخریب خاک و کاهش پوشش گیاهی ناشی از فرونشست، توان سرزمین برای سازگاری با اقلیم خشک‌تر را کاهش می‌دهد. زمین فرونشسته، آب را بهتر جذب نمی‌کند، سیلاب را تشدید می‌کند و فرسایش را افزایش می‌دهد. به این ترتیب، چرخه‌ای معیوب شکل می‌گیرد که هم بحران آب را عمیق‌تر و هم آثار تغییر اقلیم را تشدید می‌کند. اما پیامدهای فرونشست، فراتر از کشاورزی است. اشتغال روستایی به‌طور مستقیم به زمین و آب وابسته است. وقتی زمین می‌نشیند و آب از دست می‌رود، شغل نیز از بین می‌رود. مهاجرت از روستا به شهر یکی از نتایج ناگزیر این روند است. مهاجرتی که نه از سر انتخاب، بلکه از سر اجبار شکل می‌گیرد. روستاهایی که توان تولید خود را از دست می‌دهند، به‌تدریج خالی از سکنه می‌شوند و مشاغل وابسته به کشاورزی، دامداری و صنایع محلی فرو می‌یزند. این مهاجرت اجباری، فشار مضاعفی بر شهرها، بازار کار و خدمات شهری وارد می‌کند و تعادل جمعیتی را بهم می‌زند.

فرونشست همچنین نشانه‌های روشن‌تر از ناکارآمدی مدیریت سرزمین است. توسعه‌ای که بدون توجه به ظرفیت آبخوان‌ها، الگوی کشت، بهره‌وری آب و محدودیت‌های اقلیمی پیش رفته، امروز هزینه خود را به شکل نشست زمین نشان می‌دهد. این پدیده یادآور آن است که آب، منبعی تجدیدپذیر، اما محدود است و خاک، سرمایه‌ای است که اگر از دست برود، بازگشتی ندارد. تداوم سیاست‌های مصرف‌محور، بدون اصلاح ساختارهای اقتصادی و الگوی تولید، فرونشست را از یک بحران محیط‌زیستی به یک بحران اجتماعی و اقتصادی تبدیل خواهد کرد. اگر فرونشست چینی گرفته نشود، آینده بسیاری از دشت‌های کشور نه کشاورزی خواهد بود، نه سکونت. مهار این پدیده، نیازمند تصمیم‌های سخت، اما ضروری است. اقداماتی مثل کاهش برداشت آب، اصلاح الگوی کشت، افزایش بهره‌وری، توقف استقرار فعالیت‌های آب‌بر و بازیگری در مفهوم توسعه.

دوشنبه ۴ اسفند ۱۴۰۴ | ۵ رمضان ۱۴۴۷ |

فرونشست زمین، برخلاف زلزله و سیل، بی‌صدا و تدریجی است، اما آثار آن، عمیق‌تر و ماندگارتر. پدیده‌ای که امروز در بخش بزرگی از فلات ایران گسترش یافته، نه یک رخداد طبیعی صرف، بلکه پیامد مستقیم دهه‌ها بهره‌برداری ناپایدار از آب و خاک است. ایران اکنون در شمار کشورهای قرار دارد که بیشترین نرخ فرونشست زمین را تجربه می‌کند؛

استان همدان سالانه با **کسری صد‌ها میلیون مترمکعبی آب** روبه‌روست و سرانه مصرف آب شهری حدود ۲۵۰ لیتر در شبانه‌روز اعلام می‌شود؛ رقمی که حتی با استانداردهای مناطق پرباران نیز همخوانی ندارد. نتیجه این شکاف، خشک‌شدن سد اکباتان، افت مداوم آبخوان‌ها، افزایش فروچاله‌ها و گسترش فرونشست است. **زنجیره‌ای از بحران** که اگر متوقف نشود، همدان تاریخی را به یک مسئله ملی بدل خواهد کرد.

■ ■ ■

همدان، کهن‌شهری با پیشینه ۳هزارساله و زیست‌پذیری از موده در تاریخ ایران، امروز در آستانه بحرانی ایستاده که نه‌محصول یک خشکسالی مقطعی، بلکه نتیجه سال‌ها ناهم‌ترازی مزمن میان منابع آب و الگوی مصرف است. شهری که نامش در کتیبه‌های آشوری و متون کهن آمده و زمانی پایتخت تابستانی شاهان ماد بوده، اکنون با واقعیتی تلخ روبه‌روست؛ آب ندارد، زمینش می‌نشیند و داده‌های رسمی برای فهم ابعاد بحران یا منتشر نمی‌شود یا در لایه‌های محرمانگی پنهان مانده است. فرونشست زمین در دشت‌های همدان، کیودر آهنگ، فامنین و رزن، فقط یک پدیده زمین‌شناختی نیست، بلکه نشانه فروپاشی مدیریت سرزمین است. برداشت بی‌رویه از سفره‌های آب زیرزمینی، تداوم کشاورزی پر مصرف، استقرار صنایع آب‌بر و مصرف شهری ناسازگار با اقلیم در کنار کاهش بارندگی و تشدید تبخیر، معادله‌ای ساخته که خروجی آن تهدید زیست‌پذیری استان است.

■ **آب ندارد، داده هم ندارد**

مرور داده‌های در دسترس نشان می‌دهد، همدان از منظر آب و خاک در وضعیت بحرانی قرار دارد. بحران زمانی عیان شد که پاییز ۱۴۰۱، با خشک‌شدن کامل سد اکباتان و خروج خط اضطراری انتقال آب از مدار بهره‌برداری، شهر همدان عملاً با خطر فقدان آب شرب روبه‌رو شد؛ رخدادی که سال‌ها پیش درباره آن هشدار داده می‌شد.

با این حال، یکی از وجوه نگران‌کننده بحران، فقدان شفافیت داده‌ای است. دسترسی رسانه‌ها و پژوهشگران به اطلاعات به‌روز درباره وضعیت آبخوان‌ها، فرونشست و بیابان‌منابع آب با محدودیت‌های جدی مواجه است.

ایوار

سرویس شهرستان ۰۶۰۸۸۵۳۳

همدان با فروپاشی آب و فرونشست زمین

۲ میلیارد مترمکعب آب زیرزمینی در همدان صرف کشاورزی سنتی می‌شود اما نیاز آب شرب استان فقط ۱۸۰ میلیون مترمکعب است

آب زیرزمینی در همدان صرف کشاورزی‌ای می‌شود که غالباً پر مصرف و کم‌بازده است. این در حالی است که نیاز آب شرب استان حدود ۱۸۰ میلیون مترمکعب برآورد می‌شود؛ تناقضی که پرشش‌های جدی در براره اولویت‌بندی منابع مطرح می‌کند. تداوم کشت محصولات آب‌بتر از جمله یونجه برای صادرات در استانی با کسری شدید آب، مصداق روشن بی‌توجهی به مفهوم آب مجازی و مدیریت سرزمین است.

■ **صنعت آب‌بر در سرزمین کم‌آب**

استقرار نیروگاه حرارتی شهید مفتح در دشت فامنین، نمونه‌ای شاخص از تصمیم‌های توسعه‌ای ناسازگار با ظرفیت‌های اکولوژیک همدان است. تأمین آب این نیروگاه از طریق حفر صدها حلقه چاه عمیق، فشار مضاعفی بر آبخوان‌ها وارد کرد و هم‌زمان با آن، نخستین

فروچاله‌های بزرگ کشور در دهه ۷۰ شکل گرفت؛ رخدادی که هزاران نفر را متاثر ساخت. در کنار نیروگاه، صنایع تبدیلی کشاورزی، کارخانه‌های قند، صنایع لبنی، کشتار گاو‌ها و واحدهای فرآوری سیب‌زمینی،

با تخلیه پساب و برداشت آب، کیفیت اندک منابع باقیمانده را نیز تهدید کر ده‌اند. نتیجه، آلودگی شدید آب‌های زیرزمینی، افزایش نیتрат در خاک و تشدید مخاطرات سلامت است؛ زنجیره‌ای که بحران آب را به بحران بهداشت و امنیت غذایی پیوند می‌زند. ■ **شاخص عینی فروپاشی مدیریت آب** مطالعات مبتنی بر تصاویر ماهواره‌ای و راداری نشان می‌دهد، محدوده شهری و حاشیه‌ای همدان طی سال‌های اخیر با افت شدید سطح آب زیرزمینی و فرونشست قابل توجه مواجه بوده است. براساس این

پژوهش‌ها، میزان فرونشست در بخش‌هایی از غرب شهر به ۶۰ تا ۹۸ میلیمتر در سال رسیده و توسعه فیزیکی شهر هم‌زمان با افت آبخوان‌ها، عامل اصلی تشدید این پدیده معرفی شده است.

طی سه دهه گذشته، دست‌کم ۳۰ فروچاله در دشت‌های استان ثبت شده که عمدتاً در شمال و شمال‌غرب همدان قرار دارند. برداشت مازاد سالانه ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلیون مترمکعبی از منابع آب زیرزمینی، شیب منفی بیلان آب را تشدید کرده و فشار هیدرولیکی بر لایه‌های زمین، زمینه‌ساز فروچاله‌ها شده است.

در این میان، الگوی مصرف آب شهری نیز با واقعیت‌های اقلیمی همدان همخوانی ندارد. معاون حفاظت و بهره‌برداری شرکت آب منطقه‌ای استان، سرانه مصرف آب را حدود ۲۵۰ لیتر در شبانه‌روز اعلام کرده و گفته است که این میزان با شرایط کم‌آبی و اقلیم منطقه سازگار نیست. کاهش بارندگی، افزایش تبخیر و رشد دمای بالا، فشار مضاعفی بر منابع آب وارد کرده، اما ساختارهای اقتصادی و الگوی توسعه، همچنان مشوق مصرف بالا باقی مانده‌اند. به بیان دیگر، مسئله فقط رفتار مصرف‌کننده نیست؛ سیاست‌گذاری نادرست، مصرف ناپایدار را بازتولید می‌کند.

■ **خاک، کشاورزی و زنجیره تخریب**

آنچه امروز در همدان جریان دارد، صرفاً بحران آب نیست، بحران مدیریت سرزمین است. ناهماهنگی میان منابع مصرف، توسعه بدون توجه به ظرفیت اکولوژیک، پنهان‌کاری داده‌ای و تعویق تصمیم‌های اصلاحی، همدان را به نقطه‌ای رسانده که فرونشست زمین به زبان گویای آینده‌ان تبدیل شده است. اگر بازیگری جدی در الگوی کشت، مصرف شهری، جامنایی صنایع و شفافیت داده‌ای صورت نگیرد، همدان تاریخی نه‌فقط یک استان، بلکه یک هشدار ملی خواهد بود.

فرسایش خاک، آلودگی دشت‌ها و بیابان‌زایی دیگر حلقه‌های بحران همدانند. کشت دیم در سازندهای حساس مرانی، چرای بی‌رویه دام، تخریب مراتع و بهره‌برداری غیراصولسی از گیاهان دارویی، پوشش گیاهی استان را به شدت کاهش داده است. پیامد این روند، افزایش فرسایش، رسوب‌گذاری در سدها و تهدید تنوع زیستی است؛ به‌گونه‌ای که بخش قابل توجهی از گونه‌های گیاهی انحصاری استان در معرض خطر انقراض قرار گرفته‌اند.

آگهی قانون تعیین تکلیف اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی شهرستان دورود—سری (۴۹۵) جمعی

نظر به دستور مواد ۱ و ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی ،املاک متقاضیانی که در هیات موضوع ماده یک قانون مذکور مستقر در واحد ثبتی دورود مورد رسیدگی و تصرفات مالکانه و بلا معارض آنان محرز و رای لازم صادر گردیده جهت اطلاع عموم به شرح ذیل در دو نوبت آگهی می گردد. در صورتی که هر کس نسبت به صدور سند مالکیت بنام متقاضیان اعتراض داشته باشد می تواند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را کتبا به اداره ثبت اسناد و املاک محل تسلیم وپس از اخذ رسید ظرف مدت یکماه از تاریخ تسلیم اعتراض دادخواست خودرا به مراجع محترم قضایی تقدیم و گواهی تقدیم دادخواست را به اداره ثبت محل تحویل نماید، در صورتی که اعتراض در مهلت قانونی واصل نگردد یا معترض گواهی تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل ارائه نکند اداره ثبت مبادرت به صدور سند مالکیت می نماید و صدور سند مالکیت مانع از مراجعه متضرر به دادگاه نیست.

تاریخ انتشار نوبت اول: (۱۴۰۴/۱۱/۱۹) نوبت دوم:(۱۴۰۴/۱۲/۰۴)

۱- تقاضای «میرزا علی علائی» فرزند «ولی» نسبت به «ششدانگ یک قطعه زمین مزروعی آبی زار» بمساحت «۱۰۹۰۵،۰۱» متر مربع مجزی شده از پلاک شماره «۲۷۴» فرعی از «۷۷» اصلی واقع در بخش «۴» خروجی از مالکیت مالک اولیه «سهم الارث اسکندر زندلشنی از معصوم علی زند لشنی و نصراله زند لشنی و یار علی زند لشنی»

۲- تقاضای «فرانک علائی» فرزند «میرزا علی» نسبت به «ششدانگ یک قطعه زمین مزروعی دیم زار» بمساحت «۱۰۲۸۴،۴» متر مربع مجزی شده از پلاک شماره «۲۷» فرعی از «۷۷» اصلی واقع در بخش «۴» خروجی از مالکیت مالک اولیه «علی جودی ورنه محمد جودی» از سند ۱۰۷۱۴ مورخ ۱۳۵۲،۲،۲ دفتر ۱۴ همدان»

۳- تقاضای «حمید رضا پولادوند و اد شیر بهلولی» فرزند «غلام و ولی اله» نسبت به «هر کدام سه دانگ مشاع از ششدانگ یک قطعه زمین مزروعی آبی زار» بمساحت «۷۳۸۳» مترمربع مجزی شده از پلاک شماره «۶۵۱» فرعی از «۸۹» اصلی واقع در بخش «۴» خروجی از مالکیت مالک اولیه «حسن هاشمی نسب»

۴- تقاضای «حمیدرضا پولادوند و اد شیر بهلولی» فرزند «غلام و ولی اله» نسبت به «هر کدام سه دانگ مشاع از ششدانگ یک قطعه زمین مزروعی آبی زار» بمساحت «۲۲۵۱۴» مترمربع مجزی شده از پلاک شماره «۶۵۲» فرعی از «۸۹» اصلی واقع در بخش «۴» خروجی از مالکیت مالک اولیه «حسن هاشمی نسب»

۵- تقاضای «حمیدرضا پولادوند و اد شیر بهلولی» فرزند «غلام و ولی اله» نسبت به «هر کدام سه دانگ مشاع از ششدانگ یک قطعه زمین مزروعی آبی زار» بمساحت «۹۴۹۴» مترمربع مجزی شده از پلاک شماره «۶۵۳» فرعی از «۸۹» اصلی واقع در بخش «۴» خروجی از مالکیت مالک اولیه «حسن هاشمی نسب»

۶- تقاضای «همدی آسترکی» فرزند «امید علی» نسبت به «ششدانگ یک قطعه باغ» بمساحت «۳۲۴،۷۷» مترمربع مجزی شده از پلاک شماره «۴۰۴» فرعی از «۱۰۸» اصلی واقع در بخش «۴» خروجی از مالکیت مالک اولیه «سهم الارث عصمت لشنی از مالکیت ولی اله لشنی»

۷- تقاضای «مجید عبدالوند» فرزند «نادعلی» نسبت به «ششدانگ یک قطعه باغ» بمساحت «۱۹۸۰،۱۶» مترمربع مجزی شده از پلاک شماره «۲۵» فرعی از «۳» اصلی واقع در بخش «۴» خروجی از مالکیت مالک اولیه «نادعلی عبدالوند فرزند زار»

۸- تقاضای «حبیب اله ماهرثی» فرزند «ولی اله» نسبت به «دو سیزدهم از ششدانگ یک قطعه باغ به استثناء یک هشتم بهای عرصه و اعیان» بمساحت «۹۸۳،۹۲» مترمربع مجزی شدد از پلاک شماره «۲۲۱ و ۲۲۲» فرعی از «۱۵» اصلی واقع در بخش «۴» خروجی از مالکیت مالک اولیه «سهم الارث متقاضی»

۹- تقاضای «معصومه ماهرثی» فرزند «حبیب اله» نسبت به «ششدانگ یک قطعه باغ» بمساحت «۲۳۲۲،۷۲» مترمربع مجزی شده از پلاک شماره «۲۲۰» فرعی از «۱۵» اصلی واقع در بخش «۴» خروجی از مالکیت مالک اولیه «سهم الارث حبیب اله ماهرثی از مالکیت ولی اله ماهرثی»

۱۰- تقاضای «نگین دلچو» فرزند «محمد» نسبت به «ششدانگ یک قطعه باغ» بمساحت «۸۱۲،۶۶» مترمربع مجزی شده از پلاک شماره «۲۹۵» فرعی از «۱۰۴» اصلی واقع در بخش «۴» خروجی از مالکیت مالک اولیه «سهم الارث علی مراد اسدالهی فرزند علی اصغر از سند ۱۱۳۷۲»

رضا فروغ

سرپرست اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان دورود

شماره آگهی: ۲۱۱۱۳۲۲

تلفن:

۸۸۵۴۵۴۸۸